

Emättimen tai kohdun sisäinen sädehoito (Tyköhoito)

Mitä sädehoito on?

Sädehoito on syövän paikallinen hoitomuoto. Sädehoito tuhoaa syöpäsoluja.

Miten sädehoito suunnitellaan?

Sädehoito suunnitellaan jokaiselle yksilöllisesti. Hoidon suunnittelevat naistentautien-, sädehoidon lääkäri ja fyysikko.

Miten valmistaudut hoitoon?

- Ota hoitoa edeltävänä iltana pienoisperäruiske. Peräruiskeita saat ilman reseptiä apteekista.
- Hoitopäivänä syö kevyt aamupala ja lounas sekä ota käyttämäsi lääkkeet.

Miten sädehoitoa annetaan?

Sädehoidon antavat fyysikko, naistentautien lääkäri ja hoitaja. Hoidon aikana olet selinmakuulla ns. gynekologisessa tutkimusasennossa. Emättimen pesun jälkeen emättimeen laitetaan puikko, ja hoitoalueelta otetaan suunnittelua varten röntgenkuvat.

Sädehoito annetaan puikon kautta. Sinun tulee olla liikkumatta ja saat hengittää normaalisti. Olet hoituhuoneessa yksin, hoitohenkilökunnalla on näkö- ja puheyhteys hoituhuoneeseen. Hoitotilanne kestää n. 30 - 45 minuuttia, josta sädehoito n. 5-10 minuuttia. Sädehoito on kivutonta ja sen jälkeen ei jää säteileväksi.

Hoitoa annetaan yleensä 3–5 kertaa 2–7 päivän välein. Sädehoidossa käydään yleensä kotoa. Sädehoidon ajaksi voi tarvittaessa saada sairauslomaa.

Millaisia haittavaikutuksia sädehoidolla voi olla?

Sädehoito vaikuttaa myös terveisiin soluihin, joten se voi aiheuttaa hoidettavalla alueella haittavaikutuksia, jotka ovat yksilöllisiä. Niistä tavallisimpia ovat:

- emättimen limakalvon ärtyminen ja kuivuminen
- tihentynyt virtsaamistarve
- kirvely virtsatessa
- ripuli.

Sädehoito harvoin estää päivittäisiä askareita, harrastuksia tai työssä käyntiä. Voinnin kannalta on parasta yrittää elää mahdollisimman normaalisti. Hoidon aikana kannattaa levätä tarpeen mukaan ja syödä monipuolisesti.

Haittavaikutusten hoito

Lääkäri ja hoitajat neuvovat haittavaikutuksien hoidossa. Haittavaikutukset voivat jatkua hoidon loppumisen jälkeenkin, niistä on hyvä mainita seurantakäyntien yhteydessä.

Puhtaudesta huolehtiminen on tärkeää hoidon aikana tulehdusten välttämiseksi. Alapesu on hyvä tehdä aamuin illoin pelkällä vedellä. Suihkussa voit käydä, mutta ammekylpyjä, saunomista ja uimista tulee välttää.

Sädehoidosta johtuva limakalvojen ärtyminen saattaa aiheutua emättimen alueen kipua, johon voit ottaa tavallista särkylääkettä.

Mielialan vaihtelut ja tulevaisuuden pelko ovat luonnollisia reaktioita sairastumiseen. Keskustelu läheisten ja hoitohenkilökunnan kanssa auttavat selkeyttämään ajatuksia.

Seksuaalisuus

Sädehoito ei ole este seksuaaliselle kanssakäymiselle. Sairastuminen ja hoidot saattavat aiheuttaa seksuaalista haluttomuutta. Minäkuva ja seksuaalinen identiteetti voivat joutua kokonaan uudelleen tarkasteltaviksi. Avoimesti keskustelemalla ongelmista kumppanin, hoitajien, seksuaalineuvojan ja lääkärin kanssa nämäkin asiat usein selviävät.

Emättimen ahtautuminen voi aiheuttaa yhdyntäkipua ja/ tai yhdyntävaikeuksia. Seksuaalineuvojalta saat ohjeita emättimen ahtautumisen hoidossa.

Mitä sädehoidon jälkeen?

Seuranta tapahtuu naistentautien poliklinikalla. Ota yhteyttä arkisin klo 7:50 - 15:00, jos

- sinulla on alavatsakipuja, lämpöä tai pahanhajuista vuotoa
- sinulla on muita oireita joiden epäilet liittyvän sairauteen tai saamaasi sädehoitoon
- sinulla on vielä kysyttävää saamastasi hoidosta tai jatkohoidoista.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri • www.vsshp.fi • Vaihde 02 313 0000

Tämä ohje on tarkoitettu hoitosuhteessa oleville potilaillemme.